

Министерство на земеделието

**Оперативен анализ
за основни земеделски култури**

(Бюлетин № 47/2022)

София, 23 ноември 2022 г.

Съдържание

1.	Проведени основни мероприятия в растениевъдството към 17.11.2022 г.	3
1.1	Реколта от маслодаен слънчоглед и царевица за зърно	3
1.2	Площи и производство на тютюн	3
1.3	Площи и производство на зеленчуци, дини, пъпеши и ягоди	4
1.4	Площи и производство от трайни насаждения	5
2.	Есенна кампания.....	5
3.	Външна търговия с основни земеделски култури	5
3.1	Зърнени и маслодайни култури	5
3.2	Внос и износ на плодове и зеленчуци.....	7
4.	Цени	9
4.1	Зърнени и маслодайни култури	9
4.2	Плодове и зеленчуци	10

Забележки: Материалът включва оперативни данни, които нямат статистически характер, а служат само като ориентир за текущото състояние на пазара, в т. ч.: оперативна информация относно проведените основни селскостопански мероприятия по данни от областните дирекции „Земеделие“, Интегрираната система за администриране и контрол (ИСАК), общински служби по земеделие и текуща информация относно товарите с основни зърнени и маслодайни култури, преминали границите на страната чрез основните пристанища.

1. Проведени основни мероприятия в растениевъдството към 17.11.2022 г.

1.1 Реколта от маслодаен слънчоглед и царевица за зърно

По оперативни данни, към 17 ноември 2022 г. жътвата на царевица за зърно и маслодаен слънчоглед на практика е приключила. Благодарение на по-големия размер реколтирани площи, прибраното количество маслодаен слънчоглед е с 3,3% над нивото отпреди една година. Същевременно, производството на царевица за зърно се свива с 22,5%, най-вече поради понижение на средния добив от декар.

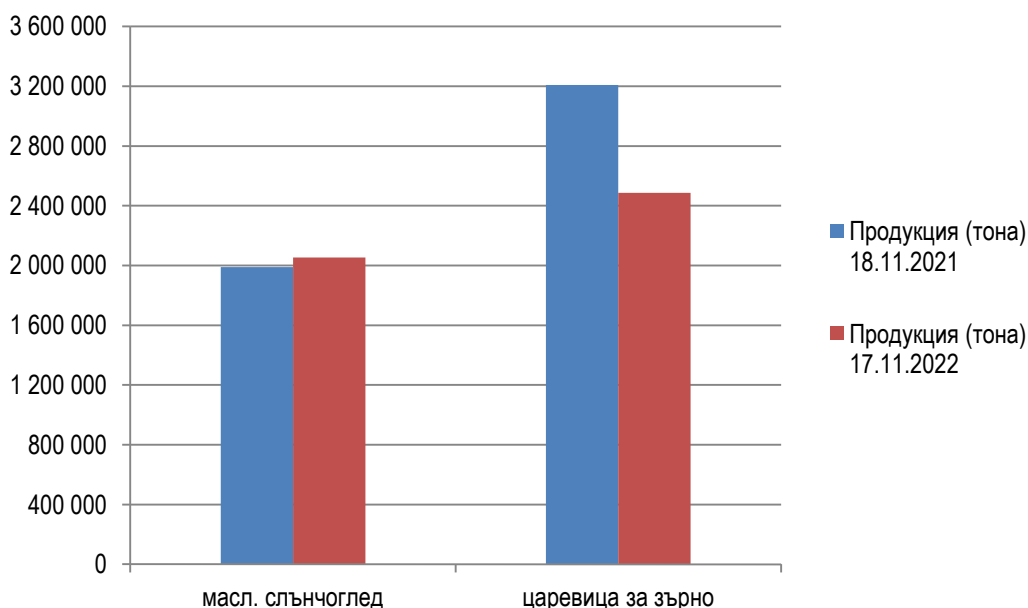
Реколта от маслодаен слънчоглед и царевица за зърно към 17.11.2022 г.

	17.11.2022					Изменение на годишна база, %			
	Площи за реколтиране (ха)	Реколтирани площи (ха)	% реколтирани площи	Производство (тона)	Среден добив (кг/дка)	Площи за реколтиране (ха)	Реколтирани площи (ха)	Производство (тона)	Среден добив (кг/дка)
маслодаен слънчоглед	913 618	913 374	100,0%	2 053 880	225	9,0%	9,2%	3,3%	-5,5%
царевица за зърно	524 545	521 795	99,5%	2 485 576	476	-8,5%	-6,3%	-22,5%	-17,4%

Източник: оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“, ИСАК и ОСЗ, обработени от Министерство на земеделието.

Забележка: Площите за реколтиране за зърно се изчисляват като от засетите площи се извадят пропадналите площи и площите, прибрани като цяло растение за фураж.

Продукция от маслодаен слънчоглед и царевица за зърно към 17.11.2022 г., сравнено със същия период на 2021 г.

1.2 Площи и производство на тютюн

В края на кампанията по прибиране на тютюн от реколта `2022 данните сочат намаление на продукцията от трите наблюдавани типа с между 22% (Ориенталски) и 58,9% (Вирджиния) на годишна база.

Площи и производство на тютюн към 17.11.2022 г.

	17.11.2022				Изменение на годишна база, %			
	Площи за реколтиране (ха)	Реколтирани площи (ха)	Продукция (тона)	Среден добив (кг/дка)	Площи за реколтиране	Реколтирани площи	Продукция	Среден добив
Тютюн-Ориенталски	1 861	1 861	2 847	153	-20,6%	-20,6%	-22,0%	-1,9%
Тютюн-Вирджиния	588	588	829	141	-38,5%	-38,5%	-58,9%	-33,2%
Тютюн-Бърлей	177	177	352	199	-7,3%	-7,3%	-30,7%	-25,2%

Източник: оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“ и ОСЗ, обработени от Министерство на земеделието.

1.3 Площи и производство на зеленчуци, дини, пъпеши и ягоди

Към 17 ноември 2022 г. добитите количества полски домати и зеле са респективно с 20,6% и 15,7% повече в сравнение с отчетените по същото време на миналата година. При домати това се дължи основно на повишената продуктивност от единица площ, а при зелето - изцяло на увеличение на реколтираните площи. На този етап производството на пипер, картофи и краставици от открити площи изостава в рамките на 5,4% - 13,2% на годишна база.

Общото производство на оранжерийни домати и краставици от началото на 2022 г. досега е съответно с 19,5% и 6,6% над миналогодишното.

Площи и производство от зеленчуци, дини и пъпеши към 17.11.2022 г.

	17.11.2022				Изменение на годишна база, %			
	Засадени площи (ха)	Реколтирани площи (ха)	Производство (тона)	Среден добив (кг/дка)	Засадени площи	Реколтирани площи	Производство	Среден добив
картофи	9 082	8 966	163 545	1 824	-14,4%	-13,6%	-12,9%	0,9%
зеле	1 506	1 333	26 334	1 976	20,8%	22,7%	15,7%	-5,7%
пипер на открито	2 296	2 267	40 709	1 796	-14,8%	-10,3%	-5,4%	5,5%
домати на открито	2 251	2 229	44 538	1 998	0,1%	3,4%	20,6%	16,6%
краставици на открито*	497	497	6 904	1 389	-2,7%	-2,0%	-13,2%	-11,5%
домати в оранжерии	478**	474**	48 452	10 222	2,6%	2,4%	19,5%	16,7%
краставици в оранжерии	464**	462**	51 191	11 080	1,8%	2,2%	6,6%	4,3%

Източник: оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“, ИСАК и ОСЗ, обработени от Министерство на земеделието.

* вкл. корнишони

** данните са за разгънати площи

1.4 Площи и производство от трайни насаждения

Прибирането на реколтата от трайни насаждения е към своя край. Според последните оперативни данни, добитото количество круши е с 10,3% над нивото отпреди една година. По-ниско производство на годишна база се отчита при ябълките (с 10,7%), виненото грозде (с 15,6%) и орехите (с 22,5%), вследствие на намаление както на реколтираните площи, така и на средните добиви.

Площи и производство от трайни насаждения към 17.11.2022 г.

	17.11.2022				Изменение на годишна база, %		
	Площи за реколтиране (ха)	Реколтирани площи (ха)	Производство (тона)	Среден добив (кг/дка)	Реколтирани площи (ха)	Производство (тона)	Среден добив (кг/дка)
ябълки	4 339	4 254	46 525	1 094	-5,4%	-10,7%	-5,4%
круши	622	618	3 626	587	-0,5%	10,3%	11,0%
орехи	8 469	8 275	8 196	99	-5,1%	-22,5%	-18,2%
лозя винени	31 403	31 373	171 341	546	-4,6%	-15,6%	-11,5%

Източник: оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“, ИСАК и ОСЗ, обработени от Министерство на земеделието.

Забележка: Площите за реколтиране се изчисляват като от плододаващите площи се извадят площите, нереколтирани поради климатични и други причини.

2. Есенна кампания

Към 17.11.2022 г. засетите площи с пшеница, ечемик, ръж и тритикале за реколта `2023 са с между 12,1% и 25,6% повече в сравнение с година по-рано. Единствено при маслодайната рапица се наблюдава изоставане на сеитбената кампания – с 12,5%.

Засети площи с есенници към 17.11.2022 г. (ха)

Култура	18.11.2021	17.11.2022	Изменение на годишна база
пшеница	991 813	1 131 879	14,1%
ечемик	97 583	110 870	13,6%
маслодайна рапица	128 792	112 683	-12,5%
ръж	5 235	6 575	25,6%
тритикале	10 482	11 752	12,1%

Източник: оперативни данни от областните служби „Земеделие“, обработени от МЗМ

3. Външна търговия с основни земеделски култури

3.1 Зърнени и маслодайни култури

Износ на основни зърнени и маслодайни култури с пазарна година юли - юни (пшеница, ечемик и рапица)

От началото на настоящата 2022/23 пазарна година до 20 ноември 2022 г. през „Пристанище Варна“ ЕАД¹ са изнесени общо 320,4 хил. тона пшеница (в т. ч. 57,8 хил. тона през последната седмица), което представлява намаление с 62,4% на годишна база. Още по-сериозен спад е налице при експорта на ечемик през порта – с 91,4%.

Износ на пшеница, ечемик и рапица от „Пристанище Варна“ ЕАД, тона

Продукти	04.07.2021 – 20.11.2021	04.07.2022 – 20.11.2022	Изменение на годишна база
пшеница	851 730	320 424	-62,4%
ечемик	78 332	6 706	-91,4%
рапица	0	10 174	-

Източник: „Пристанище Варна“ ЕАД

На този етап няма данни за износ на пшеница, ечемик и рапица от реколта `2022 през „Пристанище Бургас“ ЕАД, опериращо на терминал Бургас – Изток 1.

По предварителни данни на НСИ (обхващащи цялата търговия със зърнени култури - по морски, речен и сухоземен път), през първите два месеца на пазарната 2022/23 година извън страната са реализирани общо 1 009,4 хил. тона пшеница, 58,2 хил. тона ечемик и 89,7 хил. тона рапица. В сравнение със същия период на миналия сезон, експортът на трите култури изостава както следва: пшеница - с 46,9%, ечемик – с 65,8% и рапица – с 8,3%.

Износ на основни зърнени и маслодайни култури с пазарна година септември – август (царевица и слънчоглед)

2022/23 пазарна година

Износът на царевица и слънчоглед през „Пристанище Варна“ ЕАД остава в застой за поредна седмица, като от началото на текущия пазарен сезон са експортирани едва 2,2 хил. тона слънчоглед. Все още през порта не са преминавали товари с царевица за зърно от нова реколта, при отчетени 369,8 хил. тона година по-рано.

Износ на царевица и слънчоглед от „Пристанище Варна“ ЕАД, тона

Продукти	05.09.2021 – 20.11.2021	05.09.2022 – 20.11.2022	Изменение на годишна база
царевица	369 819	0	-
слънчоглед	0	2 227	-

Източник: „Пристанище Варна“ ЕАД

До момента не е регистриран експорт на царевица и слънчоглед – реколта `2022 от „Пристанище Бургас“ ЕАД.

¹ През последните няколко години „Пристанище Варна“ ЕАД формира около 30% от общия експорт на пшеница, царевица и ечемик и под 20% от този на слънчоглед и рапица.

2021/2022 пазарна година

По предварителни данни на НСИ, през изминалата 2021/22 пазарна година износът на царевица се свива с 6,8% на годишна база, до 1 608,4 хил. тона, а този на слънчоглед – с 11,9%, до 678,2 хил. тона.

Внос

2022/23 пазарна година

От началото на съответните пазарни години (м. юли 2022 г. за есенните и м. септември 2022 г. за пролетните култури) до 20 ноември 2022 г. не е отчетен внос на зърнени и маслодайни култури през двете наблюдавани пристанища във Варна и Бургас

Основни зърнени и маслодайни култури с пазарна година юли - юни (пшеница, ечемик и рапица)

По предварителни данни на НСИ, през периода юли - август 2022 г. в страната са внесени 9 хил. тона пшеница, което макар и със 71,2% повече на годишна база остава малко количество. Реализираният импорт на ечемик за периода възлиза на 3,7 хил. тона, при едва 68 тона година по-рано. От друга страна, доставките на рапица спадат с близо 70%, до 10,7 хил. тона.

Основни зърнени и маслодайни култури с пазарна година септември – август (царевица и слънчоглед)

2021/22 пазарна година

Общият внос на царевица за зърно за изминалата 2021/22 пазарна година нараства с 58,3% на годишна база (до 105,4 хил. тона), а този на слънчоглед - с 50,8% (до 1 275 хил. тона).

3.2 Внос и износ на плодове и зеленчуци

По предварителни данни на НСИ, през периода януари – август 2022 г. в страната са внесени 197,8 хил. тона пресни зеленчуци и 268,4 хил. тона пресни плодове, което е съответно с 4,5% по-малко и с 9,1% повече в сравнение със същия период на 2021 г.

Намалението на общия внос на пресни зеленчуци се дължи основно на по-малките доставки на домати (с 9,8 хил. тона или 13,8%), краставици (с 4,7 хил. тона или 18,9%) и лукови зеленчуци (с 3 хил. тона или 13,6%). Понижение е налице и при импорта на пиперки (с 4%), тикви (с 5,6%) и марули (с 20%). От друга страна, доставките на картофи нарастват със 7,8 хил. тона или близо 30%, а тези на патладжани, моркови и гъби – с между 5,8% и 22,5%.

Близо половината от целия внос на пресни плодове през осемте месеца на 2022 г. се формира от цитрусови плодове и банани - общо 124,5 хил. тона, което е с 2,3% повече на годишна база. Сравнително голям дял заемат и доставките на дини (17,5%) и ябълки (12,9%), при които се наблюдава годишен ръст от съответно 13,4% и 32,2%. Внесените

количества ягоди, праскови, черупкови плодове, вишни, кайсии и сливи са в границите от 4,7% (ягоди) до близо три пъти (сливи) над отчетените за същия период на 2021 г., докато намаление е налице при гроздето (с 23,5%), пъпешите (с 35,5%) и черешите (с 38,7%).

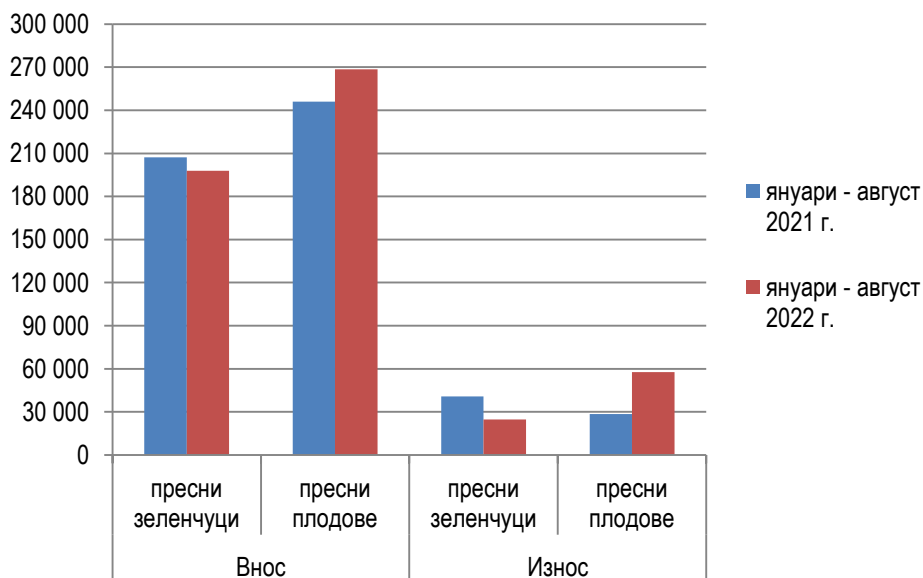
**Внос и износ на пресни плодове и зеленчуци през м. януари – август 2022 г.,
сравнено със същия период на 2021 г., тона**

Поток	Продукти	януари - август 2021	януари – август 2022	Изменение на годишна база
Внос	пресни зеленчуци	207 222	197 827	-4,5%
	пресни плодове	246 078	268 424	9,1%
Износ	пресни зеленчуци	40 767	24 773	-39,2%
	пресни плодове	28 514	57 756	102,6%

Източник: данни на НСИ (предварителни данни за 2022 г.), обработени от МЗХГ

Бележка: „пресни зеленчуци“ включва търговията по тарифни кодове от 07010000 до 07099990, а „пресни плодове“ – търговията по тарифни кодове от 08010000 до 08109075.

Внос и износ на пресни плодове и зеленчуци, тона

През първите осем месеца на 2022 г. износът на пресни зеленчуци се свива с 39,2% спрямо година по-рано, до 24,8 хил. тона, докато този на пресни плодове бележи ръст от над два пъти, достигайки 57,8 хил. тона.

В сравнение със същия период на 2021 г. се отчита намаление на експорта на всички основни пресни зеленчуци, най-значително в количествено изражение при краставиците – с 6,1 хил. тона (48,6%), зелето – с 2,6 хил. тона (74%) и пиперките – с 1,9 хил. тона (35,7%). Реализираните извън страната количества картофи, домати, лукови зеленчуци, тикви, моркови, гъби, патладжани, бобови зеленчуци и сладка царевица спадат от 9,6% (картофи) до близо 100% (сладка царевица) на годишна база.

Регистрираният износ на пресни плодове за периода представлява до голяма степен реекспорт на продукти, които не са произведени в България, в т. ч. предимно цитрусови плодове. Сред традиционните за страната продукти, експортът на дини бележи ръст от близо осем пъти спрямо осемте месеца на 2021 г., до 21 хил. тона. Значително повече са и изнесените пъпеша (с 13,4%), круши (с 81,4%) и кайсии (около три пъти), докато реализацията на череша, черупкови плодове, праскови, ягоди, сливи, вишни, грозде и ябълки се свива в границите от 8,5% (череша) до 74,2% (ябълки).

4. Цени

4.1 Зърнени и маслодайни култури

Към 16 ноември 2022 г. средните изкупни цени на пшеница, слънчоглед и царевица за страната се понижават в рамките на 1,5% - 2,2% на седмична база. Единствено при ечемика е налице незначително увеличение от 0,2%.

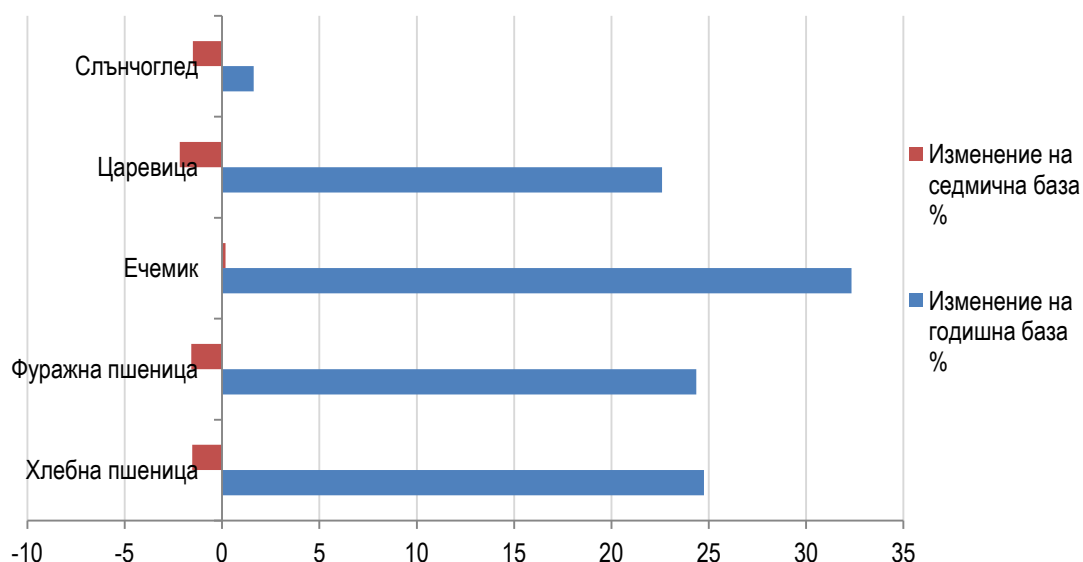
Средни изкупни цени на основни зърнени и маслодайни култури към 16.11.2022 г., лв./тон без ДДС

	17.11.2021	09.11.2022	16.11.2022	Изменение на годишна база %	Изменение на седмична база %
Хлебна пшеница	513	650	640	24,8	-1,5
Фуражна пшеница	501	633	623	24,4	-1,6
Ечемик	433	572	573	32,3	0,2
Царевица	478	599	586	22,6	-2,2
Слънчоглед	1 104	1 139	1 122	1,6	-1,5
Рапица	*	*	*	-	-

Източник: данни на САПИ ЕООД (средноседмични цени), обработени от Министерство на земеделието.

* Няма данни

Изменение на изкупните цени на основни зърнени и маслодайни култури към 16.11.2022 г.

Основните зърнени култури се търгуват в границите от 22,6% (царевица) до 32,3% (ечемик) по-скъпо, отколкото по същото време на 2021 г. Цената на слънчогледа също е над миналогодишната, но едва с 1,6%.

4.2 Плодове и зеленчуци

При търговията на едро с плодове и зеленчуци през последната седмица се наблюдават разнопосочни ценови колебания. Леко увеличение на седмична база, с около 1%, бележат средните цени на едро на оранжерийни домати и зелен пипер, а по-съществено – тези на оранжерийни краставици и червен пипер – респективно с 6,9% и 9,2%. Същевременно, вносните домати, картофите и десертното грозде поевтиняват в рамките на 1,6% - 3%, а цените на зелето и ябълките остават без промяна.

Средни цени на едро на основни плодове и зеленчуци към 18.11.2022 г., лв./кг

	19.11.2021	11.11.2022	18.11.2022	Изменение на годишна база %	Изменение на седмична база %
картофи	0,86	1,16	1,13	31,4	-2,6
домати (оранжерийни)	2,09	3,25	3,28	56,9	0,9
домати (открити площи)	*	*	*	-	-
домати (внос)	2,05	3,04	2,99	45,9	-1,6
краставици (оранжерийни)	2,20	2,60	2,78	26,4	6,9
краставици (открити площи)	*	*	*	-	-
пипер (зелен)	1,67	1,85	1,87	12,0	1,1
пипер (червен)	1,78	2,38	2,60	46,1	9,2
зеле	1,03	0,93	0,93	-9,7	0,0
дини	*	*	*	-	-
пъпеши	*	*	*	-	-
праскови	*	*	*	-	-
череша	*	*	*	-	-
ябълки	1,23	1,32	1,32	7,3	0,0
сливи	*	*	*	-	-
круши	*	*	*	-	-
десертно грозде	*	1,97	1,91	-	-3,0

Източник: данни на ДКСБТ, обработени от Министерство на земеделието.

* Няма данни

Към 18 ноември 2022 г. цените на повечето от основните плодове и зеленчуци, предлагани на тържищата по това време, са над нивата отпреди една година. Най-значително са поскъпнали домати (оранжерийни и вносни) и червеният пипер – с между 45,9% и 56,9%. Годишното увеличение на цените на ябълките, зеления пипер,

оранжерийните краставици и картофите е по-умерено – от 7,3% до 31,4%. Изключение прави зелето, чиято цена е с 9,7% под миналогодишната.

Изменение на цените на едро на основни плодове и зеленчуци към 18.11.2022 г.

